Neljapäev, 24. oktoober 2019

P9_TA(2019)0042

LGBTI-inimeste olukord Ugandas

Euroopa Parlamendi 24. oktoobri 2019. aasta resolutsioon LGBTI-inimeste olukorra kohta Ugandas (2019/2879(RSP))

(2021/C 202/10)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone Uganda kohta,

— võttes arvesse oma varasemaid resolutsioone diskrimineerimise kohta seksuaalse sättumuse alusel, eelkõige 4. veebruari 2014. aasta resolutsiooni homofoobia ning seksuaalse sättumuse ja sooidentiteedi alusel toimuva diskrimineerimise vastu võitlemise ELi tegevuskava kohta ([1]) ning 14. veebruari 2019. aasta resolutsiooni LGBTI-inimesi käsitlevate meetmete loetelu (2019–2024) tuleviku kohta ([2]),

— võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja ja Euroopa Nõukogu peasekretäri 9. oktoobri 2019. aasta ühisavaldust Euroopa ja ülemaailmse surmanuhtluse vastu võitlemise päeva puhul,

— võttes arvesse komisjoni asepresidendi ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja Federica Mogherini poolt ELi nimel rahvusvahelisel homofoobia-, transfoobia- ja bifoobiavastasel päeval, 17. mail 2019 tehtud avaldust,

— võttes arvesse ELi aastaaruannet inimõiguste ja demokraatia kohta maailmas 2018 – Uganda, mille Euroopa Ülemkogu võttis vastu 13. mail 2019,

— võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklit 2, artikli 3 lõiget 5, artikleid 21, 24, 29 ja 31 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu (Euroopa Liidu toimimise leping) artikleid 10 ja 215, millega seatakse liidule ja liikmesriikidele kohustus kaitsta ja edendada suhetes maailma teiste riikidega universaalseid inimõigusi ja üksikisikute kaitset ning võtta inimõiguste raskete rikkumiste korral piiravaid meetmeid,

— võttes arvesse rahvusvahelisi kohustusi inimõiguste valdkonnas, sh inimõiguste ülddeklaratsioonis ning Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioonis sätestatud rahvusvahelisi kohustusi,

— võttes arvesse Euroopa Liidu Nõukogu vahendeid, millega edendada ja kaitsta lesbide, homo-, bi- ja transseksuaalsete inimeste kõiki inimõigusi (nn LGBTI vahendite kogum),

— võttes arvesse ELi suuniseid LGBTI-inimeste kõikide inimõiguste edendamiseks ja kaitsmiseks,

— võttes arvesse ELi suuniseid surmanuhtluse, piinamise ning muu julma, ebainimliku ja inimväärikust alandava kohtlemise või karistamise, samuti inimõiguste kaitsjate kohta,

— võttes arvesse ÜRO Inimõiguste Nõukogu viimast Uganda inimõiguste olukorra üldist korrapärast läbivaatamist,

— võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat ja eriti selle artiklit 21, milles keelatakse diskrimineerimine seksuaalse sättumuse alusel,

— võttes arvesse 1966. aasta kodaniku- ja poliitiliste õiguste rahvusvahelist pakti (ICCPR), millega Uganda ühines 1995. aastal,

([1]) ELT C 93, 24.3.2017, lk 21.
([2]) Vastuvõetud tekstid, P8_TA(2019)0129.

— võttes arvesse 70 Euroopa Parlamendi liikme allkirjaga erakondadeülest kirja (15. oktoober 2019) Uganda LGBTI-inimeste kogukonna tagakiusamise kohta,

— võttes arvesse oma 13. märtsi 2014. aasta resolutsiooni nõupidamiste alustamise kohta, et peatada Cotonou lepingu kohaldamine Nigeeria ja Uganda suhtes, võttes arvesse seal hiljuti vastuvõetud õigusakte, mille alusel need riigid jätkavad homoseksuaalsuse kriminaliseerimist ([3]),

— võttes arvesse AKV–ELi partnerluslepingut (Cotonou leping) ja eelkõige selle artikli 8 lõiget 4 mittediskrimineerimise kohta,

— võttes arvesse 2006. aasta novembris vastu võetud Yogyakarta põhimõtteid (põhimõtted ja riiklikud kohustused inimõigusi käsitleva rahvusvahelise õiguse kohaldamise kohta seoses seksuaalse sättumuse, soolise identiteedi, sooväljenduse ja sootunnustega) ning 10. novembril 2017. aastal vastu võetud kümmet täiendavat põhimõtet („pluss 10“),

— võttes arvesse Uganda Vabariigi põhiseadust,

— võttes arvesse kodukorra artikli 144 lõiget 5 ja artikli 132 lõiget 4,

A. arvestades, et Uganda ametiasutustes on viimastel nädalatel hoogustunud äärmiselt homofoobne retoorika eelkõige eetika ja aususe eest vastutava Uganda riigiministri Simon Lokodo poolt, kes teatas 10. oktoobril 2019 kavatsusest võtta uuesti kasutusele homoseksuaalsuse vastane seaduseelnõu, mis hõlmaks „raskendavatel asjaoludel“ homoseksuaalsuse eest ka surmanuhtlust; arvestades, et Uganda parlamendi mitmed liikmed toetavad samuti kavandatavat uut seadust;

B. arvestades, et 12. oktoobril kinnitas valitsuse pressiesindaja Ofwondo Opondo, et valitsus ei kavatse vastu võtta ühtegi uut LGBTI-inimeste tegevust käsitlevat seadust, kuna „praegu kehtivad karistusseadustiku sätted on piisavad“; arvestades, et seda kinnitas president Yoweri Kaguta Museveni juhtiv pressisekretär;

C. arvestades, et karistusseadustiku praeguste sätetega rikutakse inimõigusi ja kriminaliseeritakse homoseksuaalsus; arvestades, et samasooliste seksuaalaktid on jätkuvalt ebaseaduslikud ja Uganda karistusseadustiku jaotiste 145 ja 146 alusel karistatavad kuni eluaegse vangistusega; samuti on karistusseadustikus kriminaliseeritud „ebaloomulik lihalik ühendus“ ja paljud kehtivad õigusaktid võimaldavad diskrimineerida LGBTI-inimesi, piirates nende juurdepääsu tööhõivele, eluasemele, sotsiaalkindlustusele, haridusele või tervishoiuteenustele;

D. arvestades, et homoseksuaalsuse vastane seadus, millega keelatakse homoseksuaalsuse propageerimine ja määratakse surmanuhtlus homoseksuaalsete suhete eest, võeti president Yoweri Kaguta Museveni algatusel vastu juba 2014. aastal, kuid Uganda konstitutsioonikohus tunnistas selle õigustühiseks; arvestades, et rahvusvaheline üldsus on kavandatud seaduse kindlalt hukka mõistnud ning paljud rahastajad, sealhulgas ELi liikmesriigid, Ameerika Ühendriigid ja Maailmapank, on vastu võtnud otsuse peatada riigile arenguabi andmine;

E. arvestades, et see sündmus toob kahjuks esile LGBTI-inimeste kohutava olukorra Ugandas, kus homofoobsed vaated on laialt levinud; arvestades, et inimõigusorganisatsioonid teatavad korrapäraselt ühiskondlikust diskrimineerimisest, vihakuritegudest ja homoseksuaalide vastu suunatud kampaaniatest, sealhulgas ahistamisest, peksmisest, väljapressimistest, väljatõstmistest, meelevaldsetest vahistamistest ja kinnipidamistest, samuti tapmistest;

F. arvestades, et inimõiguslaste rühmade andmetel on Ugandas murettekitavalt sagenenud rünnakud LGBTI-inimeste vastu; arvestades, et LGBTI-organisatsioonide liidu Sexual Minorities Uganda andmetel on sel aastal tapetud kolm homoseksuaalset meest ja üks transsooline naine, nende hulgas viimati LGBTI-aktivist Brian Wasswa, keda rünnati tema kodus 4. oktoobril 2019;

G. arvestades, et Uganda põhiseadusega on keelatud diskrimineerimine mitmesugustel alustel, kuid see keeld ei laiene diskrimineerimisele seksuaalse sättumuse alusel;

([3]) ELT C 378, 9.11.2017, lk 253.

Neljapäev, 24. oktoober 2019

H. arvestades, et Euroopa Liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika eesmärk on arendada ja tugevdada demokraatiat ja õigusriiki ning inimõiguste ja põhivabaduste austamist; arvestades, et ELi arenguabi Ugandale on 2014.–2020. aasta riikliku soovituskava raames 578 miljonit eurot; arvestades, et see kava hõlmab peamise eesmärgina hea valitsemistava edendamist ja tagamist ning inimõiguste austamist;

I. arvestades, et Euroopa Arengufondist abi saajatele kehtivad ranged tingimused austada inimõigusi, õigusriiki ja usuvabadust ning kaitsta vähemusi;

J. arvestades, et 2019. aasta mais kinnitasid Uganda ja Euroopa Liit vastavalt Cotonou lepingu artiklile 8 uuesti oma tihedat partnerlust poliitilises dialoogis;

K. arvestades, et ELi rahvusvaheline koostöö peaks toetama AKV riikide jõupingutusi toetavate õiguslike ja poliitiliste raamistike väljatöötamisel ning inimõigusi kahjustavate karistavate seaduste, poliitika, tavade, häbimärgistamise ja diskrimineerimise kaotamisel;

L. arvestades, et kokku 54-st Aafrika riigist 32 on kriminaliseerinud samasooliste suhted, ning arvestades, et Mauritaanias, Sudaanis, Põhja-Nigeerias ja Somaalias karistatakse homoseksuaale surmanuhtlusega;

1. väljendab sügavat muret homoseksuaalsuse vastase seaduseelnõu uuesti esile kerkimise pärast Uganda poliitilises arutelus; mõistab teravalt hukka Simon Lokodo homofoobiat ja viha õhutava retoorika ning kordab oma ägedat vastuseisu mis tahes vormis diskrimineerimisele, mis põhineb seksuaalsel sättumusel, ning vihkamisele ja vägivallale LGBTI-inimeste vastu;

2. võtab teadmiseks president Yoweri Kaguta Museveni pressiesindaja avalduse, milles ta eitas valitsuse mis tahes kavatsust teha ettepanek uue seaduseelnõu kohta, ning kutsub Uganda valitsust üles seda avaldust toetama;

3. rõhutab, et LGBTI-inimeste diskrimineerimine õõnestab inimõiguste ülddeklaratsioonis toodud peamisi inimõiguste põhimõtteid; kordab, et seksuaalne sättumus ja sooidentiteet on küsimused, mis kuuluvad üksikisiku eraelu puutumatuse õiguse raamidesse, olles tagatud rahvusvahelise õiguse ja riikide põhiseadustega;

4. lükkab kindlalt tagasi surmanuhtluse kasutamise mis tahes asjaoludel, sealhulgas õigusaktid, millega kehtestataks homoseksuaalsuse eest surmanuhtlus; kutsub ELi ja selle liikmesriike üles jätkama tööd Uganda valitsusega selle nimel, et ta vaataks uuesti läbi oma seisukoha surmanuhtluse küsimuses;

5. peab kahetsusväärseks, et Uganda seadused on LGBTI-inimeste suhtes endiselt väga diskrimineerivad, ning nõuab tungivalt, et Uganda ametivõimud vaataksid läbi kõik homoseksuaalsust ja LGBTI-aktivistide tegevust kriminaliseerivad seadused, eelkõige karistusseadustiku jaotisi 145 ja 146 silmas pidades;

6. tuletab Uganda valitsusele meelde tema kohustusi rahvusvahelise õiguse ja Cotonou lepingu kohaselt, milles nõutakse üldiste inimõiguste austamist;

7. on sügavalt mures Ugandas toimuva LGBTI-inimeste inimõiguste olukorra üldise halvenemise pärast, sealhulgas nende sotsiaalsete õiguste, sõnavabaduse, soolise võrdõiguslikkuse õiguste ja eluaseme omamise õiguse sagenevate rikkumiste pärast; mõistab hukka hiljuti toimunud Brian Wasswa tapmise ning taunib seksuaalse sättumuse alusel teiste hulgas ka riigi julgeolekujõudude poolt sihikule võetud ohvrite suurt arvu; nõuab tungivalt, et Uganda ametivõimud uuriksid põhjalikult ja erapooletult igasugust LGBTI-inimeste vastu suunatud vägivalda või mis tahes rünnakuid ning võtaksid süüdlased vastutusele;

8. kutsub Uganda valitsust üles tugevdama politseijõududes õiguskaitsemehhanisme inimõiguste rikkumiste puhuks, tagamaks, et politseiametnikud täidaksid oma kohustust kaitsta kõigi inimeste, sealhulgas LGBTI-kogukonna liikmete õigusi ning tagaksid, et kõik Uganda LGBTI-kogukonna nimel töötavad inimõiguslased ja vabaühendused saaksid kõigil asjaoludel jätkata oma seaduslikku tegevust, sealhulgas kasutada õigust ühinemisvabadusele, ilma et nad peaksid kartma repressioone ja ilma igasuguste piiranguteta;

9. tuletab meelde, et Ugandal on Cotonou lepingu ja rahvusvahelise õiguse kohaselt kohustus austada inimõigusi ja põhivabadusi;

10. palub ELi delegatsioonil Ugandas jätkata tähelepanelikult LGBT-inimeste olukorra jälgimist ning aktiivselt toetada kodanikuühiskonna organisatsioone, inimõiguste kaitsjaid ning LGBTI-inimesi kohapeal; rõhutab, kui oluline on suurendada teadlikkust ja arusaamist LGBTI-inimeste ja nende perekondade olukorrast;

11. palub ELil kasutada tulemuslikult täiel määral Cotonou lepingu artiklis 8 sätestatud poliitilist dialoogi ning LGBTI-inimeste inimõiguste igakülgse edendamise ja kaitsmise vahendit ning sellega kaasnevaid suuniseid, pidades dialoogi Uganda ametivõimudega, et aidata dekriminaliseerida homoseksuaalsus, vähendada vägivalda ja diskrimineerimist ning kaitsta LGBTI-inimeste inimõiguste kaitsjaid;

12. kordab oma varasemaid üleskutseid komisjonile ja nõukogule lisada mis tahes tulevasse lepingusse, mis asendab Cotonou lepingut, seksuaalse sättumuse alusel diskrimineerimise keeld;

13. kutsub ELi üles tõhustama inimõiguste kaitset ja edendamist Ugandas, eelkõige kodanikuühiskonna organisatsioonide sihipärase toetamise ja inimõiguste kaitsjaid käsitlevate ELi suuniste täieliku rakendamise kaudu;

14. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile, komisjoni asepresidendile ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrgele esindajale, Uganda presidendile, Uganda parlamendile ning Aafrika Liidule ja selle institutsioonidele.